IN GOEDE BANEN

CONCEPT SAMENWERKINGSAKKOORD 2023-2026

CONCEPT-samenwerkingsakkoord

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN

INHOUD

Inleiding en leeswijzer **3**

Onze ambitie **4**

Onze opgaven **8**

3.1 Brede welvaart als perspectief *9*

3.2 Twee complementaire lijnen *12*

3.3 Vijf hoofdopgaven *14*

Onze doelen en afspraken **17**

4.1. Schaalsprong wonen en ruimte *18*

4.2 Toekomstbestendig mobiliteitssysteem *19*

4.3. Toekomstbestendig energiesysteem *20*

4.4. Economie: een veerkrachtig economisch systeem *21*

4.5. Vitaal landelijk gebied *21*

Onze samenwerking **24**

5.1 Wijze van samenwerken *25*

5.2 Bestuurlijke netwerksamenwerking *26*

***Bijlage:* Samenwerkingsverbanden Zuidoost-Brabant** **32**

#1 INLEIDING EN LEESWIJZER

Het unieke innovatieve economische profiel van deze regio is onze kracht en heeft ons erg veel gebracht. De regio Zuidoost-Brabant groeit door naar de 1e economie van Nederland en staat voor een aantal stevige opgaven die in samenhang met elkaar op moeten worden gepakt voor het welzijn van alle inwoners. Investeren hierin blijft belangrijk voor de toekomst om de welvaart te verbreden. In dit Samenwerkingsakkoord [1] staan de gezamenlijke ambities, opgaven, doelen en afspraken waar de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant de komende jaren samen aan willen werken. Dit akkoord is ook de inzet voor de samenwerking met de waterschappen, de provincie Noord-Brabant en het Rijk aan de opgaven in de regio Zuidoost-Brabant.

Terugkijkend op de afgelopen jaren kunnen we vaststellen dat er flinke slagen zijn gemaakt in onze regionale opgaven binnen de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied. Ook is er nu een betere verankering van de rol van raadsleden als mede-ambassadeurs van onze samenwerking via de Raadstafel21. We boekten successen met het regionaal streefbeeld landelijk gebied, de herstelaanpak coronacrisis, een bereikbaarheidsakkoord en een gezamenlijke energiestrategie. Het rijk beschouwt ons als één complete regio wat terug te zien is in de strategische afspraken die met de regio worden gemaakt en onder andere vertaald zijn in de Strategische agenda Brainport Eindhoven.

Met dit nieuwe samenwerkingsakkoord streven we ernaar om onze economische kracht te behouden én dit in goede banen te leiden met oog voor een fijne woon- en leefomgeving. Want hoewel het overall goed gaat, gaat het nog lang niet overal goed. Het is belangrijk dat de schaalsprong die de regio doormaakt, ten goede komt aan de welvaart én het welzijn van alle inwoners van de regio. We werken aan een verbetering van de brede welvaart [2].

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat onze gezamenlijke ambitie: wat is het langetermijnperspectief dat ons voor ogen staat? Om deze ambitie te verwezenlijken moeten we samen aan de slag met een aantal stevige opgaven. Deze staan in hoofdstuk 3. De concrete afspraken die we samen maken over hoe we deze opgaven aanpakken, staan in hoofdstuk 4. Het akkoord wordt afgesloten met een toelichting op de wijze waarop we de komende jaren samenwerken, hoofdstuk 5. De bijlage bevat een overzicht van de verschillende regionale samenwerkingsverbanden en partners.

[1] *Het samenwerkingsakkoord vervult de functie van regionale agenda als bedoeld in artikel 6 van de Gemeenschappelijke Regeling MRE*

[2] *Brede welvaart* ***omvat alles wat mensen van waarde vinden.*** *Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid.*

#2

ONZE AMBITIE

We voorzien dat de complete regio een schaalsprong gaat doormaken. We zorgen er voor dat de groei van de economie in goede banen wordt geleid waardoor meer inwoners in de regio profiteren van de groei in welvaart én welzijn. We richten onze samenwerking daarbij primair op een gezamen-lijke aanpak van de urgente opgaven in de fysieke leef-omgeving en het verbeteren van de kwaliteit van die leefomgeving. We versterken de nationale mainportfunctie en organiseren de daartoe vereiste randvoorwaarden.

Economische ruggengraat

Met open innovatie en wereldwijde netwerken in toptechnologie-sectoren heeft de Brainportregio de welverdiende signatuur van mainport met een internationale koppositie. Knappe koppen en gouden handen, pioniersmentaliteit en een wereldwijd unieke triple helix samenwerking creëren toegevoegde waarde voor de regio én heel Nederland. Hier gebeurt het: *in clean rooms, schuren, testlabs, fieldlabs, ambachtelijke werkplaatsen* en *open innovation spaces.* Het innovatie-ecosysteem van Brainport is een kraamkamer van nieuwe technologieën en bedrijvigheid voor de maatschappelijke opgaven van de toekomst. We brengen technologieën en producten voort die de maatschappij in staat stelt om transities door te maken, van gezondheid en voeding tot energie en mobiliteit. Een gemeenschappelijke inzet heeft geleid tot een krachtige economische ruggengraat.

Onze economie groeit hard en dat heeft gevolgen, in positieve en negatieve zin

De Brainportregio is de afgelopen jaren economisch enorm gegroeid. Het aantal banen en inwoners van de regio blijft ook in de komende jaren fors stijgen. De groei van bedrijvigheid, banen

en welvaart betekent een groeiende behoefte aan mensen, ruimte voor wonen, nieuwe bedrijfslocaties, een slimmere bereikbaarheid en ook een passende sociaal-maatschappelijke infrastructuur. Daar komt nog bij dat de kwaliteit van bodem, lucht en water beter moet. Gezondheid is geen vanzelfsprekendheid meer.[3] Het tempo waarop we hier invulling aan geven, is momenteel onvoldoende.

Eén *daily urban system*

De regio Zuidoost-Brabant is één *daily urban system:* het gebied waar inwoners werken, wonen én leven, kortom het gebied waarin zij welzijn ervaren. Dit welzijn wordt in hoge mate bepaald door de regionale omstandigheden waarin onze inwoners leven, zoals de manier waarop mensen met elkaar omgaan, de buurt waarin zij wonen en het aanbod en nabijheid van voorzieningen. We zien in onze regio een complete structuur van steden, dorpen en gevarieerde natuurgebieden, mooie, landschappen, economische en innovatieve hotspots en een productief landelijk gebied met een schat aan cultuurhistorisch erfgoed. Daarmee zijn de kwaliteiten van het stedelijk gebied én het landelijk gebied onlosmakelijk met elkaar verbonden, ze versterken elkaar. We vormen samen een complete regio vanuit economisch én welzijnsperspectief. Een hogere kwaliteit van het woon- en leefklimaat in de regio maakt dat inwoners en anderen zich hier gezonder voelen en dat draagt bij aan het welzijn en de welvaart voor iedereen.

Onze inzet is daarom: brede welvaart

Als we te hard groeien lopen we tegen onze grenzen aan, en als we niet groeien heeft dat consequenties voor werkgelegenheid en welvaart. In de komende jaren staan we voor de opgave om de verwachte sterke groei van bedrijven en inwoners op een goede

[3] *Brede Welvaartsmonitor 2021*

manier te laten plaatsvinden. Hierbij willen we dat alle mensen het fijn vinden om hier te zijn en te blijven komen, dat iedereen mee kan doen en zich kan ontplooien en dat mensen kunnen bijdragen aan de (economische) successen die we in Brainport Eindhoven boeken. Het is niet alleen van belang dat ze zien dat ook zij mee kunnen profiteren in welzijn en welvaart, maar dat dit ook letterlijk wordt gevoeld en ervaren. Het succes hiervan is in sterke mate afhankelijk van het draagvlak bij de inwoners van onze regio, de draagkracht van onze voorzieningen en de kwaliteit van de leefomgeving. Met brede welvaart als kompas voor het behoud van de sociale balans.

Kwaliteitssprong voor een gezonde fysieke leefomgeving

We streven ernaar dat de kwalitatieve ontwikkeling van de leefomgeving gelijke tred houdt met de economische groei. Voor het welzijn van onze inwoners is ook de aanwezigheid van voldoende natuur, flora & fauna, en een aantrekkelijk landelijk gebied een basisvoorwaarde. Voor herstel van de biodiversiteit is de ontwikkeling van één sterk robuust groen raamwerk (ecosysteem) als samenhangend geheel cruciaal.

Samen sterk(er)

Van ver buiten de regio wordt gekeken naar onze samenwerking. De regio, en de triple-helix samenwerking vanuit het Brainportprofiel, is een succesverhaal geworden. Niet in de laatste plaats omdat dit door brede samenwerking tot stand is gebracht. De opgaven waar we nu voor staan vragen om een extra stap te zetten in het ontwikkelen van de manier waarop we samenwerken. Het is onze opdracht als samenwerkende gemeenten om, samen met provincie en Rijk, hieraan invulling te geven. Willen we dit goed doen, dan moeten we de interactie tussen onze 21 gemeenten, Brainport, waterschappen, provincie en het Rijk versterken vanuit een gezamenlijke ambitie.

***Onze gezamenlijke ambitie is** een sterke regio met behoud van het kenmerkend innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners. De grote achterliggende opgave is om de duurzame verstedelijkingsopgave en de opgaven voor een vitaal landelijk gebied die in onze regio samenkomen met elkaar te verbinden.*

#3

ONZE OPGAVEN

Zuidoost-Brabant groeit snel. De regio maakt een schaalsprong De opgaven zijn een optelsom van de autonome economische ontwikkelingen in de regio én onze ambitie. Dat betekent dat we deze schaalsprong in goede banen zullen moeten leiden in het belang van de gehele regio (en daarbuiten). Tegelijkertijd is het belangrijk om een nieuwe balans in het landelijk gebied te vinden en de kwaliteit daarvan te verbeteren. Beide ontwikkelingen moeten in samenhang bijdragen aan een brede welvaart van de regio en haar inwoners. Dit resulteert in vijf strategische hoofdopgaven waar we in onze regionale samenwerking deze periode op focussen.

3.1 Brede welvaart als perspectief

De twee ontwikkellijnen 'duurzame schaalsprong Brainport' en 'nieuwe balans in het landelijke gebied' vormen onze lange termijnagenda. Deze lijnen dragen in samenhang bij aan de brede welvaart van de complete regio en haar inwoners. Dit is het perspectief bij het zoeken naar oplossingen voor de opgaven in de regio.

Brede welvaart gaat in essentie over het welzijn van mensen. Omdat het leven van mensen zich in belangrijke mate op regionaal niveau afspeelt, zijn de omstandigheden binnen de regio van grote invloed op hun welzijn. Het schaalniveau van de regio is daarmee essentieel voor een beleid gericht op het verbeteren van de brede welvaart (pbl.nl).

Forse groeiopgave complete regio

Regionale prognoses	2020 - 2030
Arbeidsplaatsen (prognoses 2022)	+70.000 – 100.000
Woningen (prognoses 2022)	+70.000 – 90.000
Werklocaties (prognoses STEC 2022)	>270 ha
Inwoneraantal (prognose CBS 2022)	>850.000
Vrijkomende agrarische bebouwing (niveau Brabant (prognoses provincie NB 2020)	>6 miljoen m²

Rijksopgaven	2020 - 2030
Reductie stikstof N2000 (klimaatakkoord)	74% onder KDW
Reductie CO^2 (klimaatakkoord)	Reductie 55%
Bereikbaarheid – OV-vervoer (klimaatakkoord)	100% schoon
Opwek energie via zon/wind (klimaatakkoord)	70%

Een foto als ons vertrekpunt

Met monitoring, analyses en interactie met onze inwoners houden we de effecten voor onze inwoners en samenleving en ons regionaal woon- en leefklimaat nauwgezet in de gaten. We duiden de trendontwikkelingen op indicatoren van de Regionale Monitor Brede Welvaart (CBS) in de analyse Metropoolregio Eindhoven en brede welvaart (2021).

Brede welvaartsdialoog over impact later

Groei heeft een grote impact op de sociaal maatschappelijke aspecten en de sociale structuren in de regio. Daarom is het belangrijk om onze inwoners en maatschappelijke instellingen actief te betrekken bij het succes van Brainport Eindhoven. Zeker wanneer de groei zo snel blijft gaan als het nu doet, het woon- en leefklimaat onder druk zet, tezamen met de vraagstukken die in het landelijk gebied spelen. Want de regio kan alleen een duurzame schaalsprong maken als inwoners en natuur deze schaalsprong kunnen ‘dragen’.

Hoewel er op gezondheid en veiligheid werk aan de winkel is, kiezen we er in onze samenwerking voor aandacht te geven aan kwetsbaarheden op gebied van de fysieke leefomgeving die bijdragen aan meer ervaren welzijn. Een been bijtrekken is nu al noodzaak, en de schaalsprong van de regio maakt die noodzaak alleen nog maar groter. Er zijn geen betaalbare woningen beschikbaar voor een modaal inkomen, de files zijn zelfs langer dan voor corona en de opgaven rondom water, bodem, landbouw en stikstof in het landelijk gebied zijn enorm.

Schaalsprong Brainport

“De krachtige economische ontwikkeling leidt tot groeipijn, met name op het gebied van verstedelijking en mobiliteit. Een belangrijke opgave is het maken van een schaalsprong ten aanzien van verstedelijking en bereikbaarheid. Dit is nodig om toekomst-bestendig te blijven en aantrekkelijk voor talent en (toekomstige) bewoners, werkgevers en werknemers.”

Hoofdopgaven

Stedelijke schaalsprong

.....

Verduurzamen verstedelijking

.....

Schaalsprong bereikbaarheid

Hoofdopgaven

Herstel natuurlijk systeem en ruimtegebruik

.....

Versterking landschap, natuur en stad-land

.....

Economische en sociale ontwikkelingen irt. kwaliteit en vitaliteit regio (o.a. landbouw)

Nieuwe balans landelijke gebieden

“De transitie van het landelijk gebied betreft nadrukkelijk niet alleen de transitie van de agrarische sector. De versterking van ruimtelijke en ecologische kwaliteiten hangt ook samen met de veranderende economische en sociale structuur in het landelijk gebied en de verbinding tussen landelijk en stedelijk gebied.”

3.2 Twee complementaire lijnen

De regio ontwikkelt zich tot de eerste economie van Nederland. We versterken de nationale mainportfunctie en organiseren de daartoe vereiste randvoorwaarden. Deze ontwikkeling bestaat uit twee complementaire ontwikkel-lijnen:

- *Duurzame schaalsprong Brainport*
- *Nieuwe balans in het landelijk gebied*

Lijn 1: Duurzame schaalsprong Brainport

De hele regio Zuidoost-Brabant is bezig met een indrukwekkende groeispurt. We maken als regio een schaalsprong door in inwoners, banen en woningen (zie tabel). De aanwezige kennisintensieve maakindustrie én het feit dat het in de Brainport regio goed wonen, werken en leven is, zorgen voor een forse groei. Dat resulteert in meer bedrijven, meer banen, meer inwoners en een groot en toenemend verdienvermogen. Er is versneld actie nodig om te voorkomen dat de groei stagneert en de regio vastloopt. De regio maakt deze schaalsprong bovendien door in een tijd waarin het welzijn van onze inwoners al onder toenemende spanning staat. Economisch gaat het voor de wind, maar het welzijn en de kwaliteit van de leefomgeving houdt daarmee geen gelijke tred.

Lijn 2: Nieuwe balans in het landelijk gebied

De opgaven in ons landelijk gebied zijn groot en urgent. Verplichtingen die de overheid zowel internationaal als nationaal zijn aangegaan nopen tot actie. In het landelijk gebied komen de transitie van de landbouw, de energietransitie, de klimaat-opgave en de stikstofopgave samen. Bovendien heeft het gebied kwaliteiten die we willen koesteren en versterken. Het gaat dan om landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten, en ook economische en sociaalmaatschappelijke kwaliteiten. Dit betekent dat we samen moeten zoeken naar een nieuwe balans in het landelijk gebied.

Consistente boodschap Rijk-regio

Deze twee lijnen zijn consistent met de afspraken tussen regio, provincie Noord-Brabant en waterschappen zoals vastgelegd in de Omgevingsagenda Zuidoost-Brabant. Ook wordt hierbij aansluiting gezocht via de ontwikkellijnen op belangrijke dossiers van het Kabinet waar momenteel hard aan gewerkt wordt: de Nationale Woon- en Bouwagenda, het Nationaal Programma Landelijk Gebied, NOVEX-gebied De Peel en NOVEX stedelijk Brabant. Dit zijn gezamenlijke, integrale opgaven van Rijk, provincie en regio. Daarover maken we ook bovenregionaal afspraken met deze partijen in het verlengde van beide ontwikkellijnen. Ten eerste de duurzame verstedelijkingsopgaven via de strategische agenda Brainport Eindhoven [4] langs drie pijlers:
1. Internationale waardeketens,
2. Talent en
3. Wonen en bereikbaarheid. *(zie ook kader op pagina 13)*.

Op de ontwikkellijn vitaal landelijk gebied werken we aan afspraken met rijk en provincie via NOVEX[5] de Peel en het NPLG. We focussen hiermee bovenregionaal op onze strategische inzet en werken deze afspraken, via de hoofdopgaven, regionaal met elkaar uit.

[4] *Zie kader op pagina 13 voor volledige opgaven*
[5] *NOVEX: Nationale omgevingsvisie extra, Een gebiedsontwikkelingen waar nationale opgaven in het fysieke domein dusdanig stapelen dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is voor behoud en/of versterking van de ruimtelijke kwaliteit.*

Pijler 1: Internationale waardeketens

- **Opgave 1:** In de context van de internationale ontwikkelingen, ervoor zorgen dat vanuit behoefte aan strategische autonomie van Nederland en Europa er intensiever wordt samengewerkt op de technologieën waarin Nederland wereldwijd een rol wil en kan spelen.
- **Opgave 2:** Goed functionerend innovatie-ecosysteem als fundament voor (nieuwe) technologieën en bedrijven.
- **Opgave 3:** Vanuit ecosystemen participeren in internationale programma's rond o.a. het missiegedreven innovatiebeleid, inhoudelijke onderzoeksagenda's en projecten van gemeenschappelijk Europees belang, met als focus de bijdrage die de regionale hightech maakindustrie daaraan kan leveren.
- **Opgave 4:** Het opwerken en koppelen van innovaties en (sleutel) technologieën aan de grote maatschappelijke opgaven.
- **Opgave 5:** Het beschermen van kwetsbare kennis- en technologie.

Pijler 2: Talent

- **Opgave 6:** Meer mensen opleiden voor de beroepen van morgen.
- **Opgave 7:** Alle talent is nodig: van onbenut arbeidspotentieel tot internationale kenniswerkers.
- **Opgave 8:** Innovatieve concepten in onderwijs en arbeidsmarkt om doorbraken te realiseren: over grenzen heen.

Pijler 3: Wonen en Bereikbaarheid

Als samenwerkende overheden investeren we met elkaar vooral op deze pijler

- **Opgave 9:** Ervoor zorgen dat voldoende, (voor alle inkomenscategorieën) betaalbare woningen beschikbaar zijn als ook voldoende (kwalitatieve) bedrijfsruimte om de vraag van de regio op te kunnen vangen.
- **Opgave 10:** Ervoor zorgen dat versneld wordt geïnvesteerd in mobiliteit en nieuwe verbindingen om de bereikbaarheid van het regionale daily urban system in, vanuit en naar andere regio's in Nederland en daarbuiten -met name België/ Duitsland te verbeteren.
- **Opgave 11:** Ervoor zorgen dat (nieuwe) ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen overeenkomstig bestaande wet- en regelgeving zijn rondom stikstof en uitstoot, dat deze ontwikkelingen duurzaam zijn, rekening houden met alle eisen rondom energie en natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, en er geen beperkingen zijn aan de regionale energievoorziening.
- **Opgave 12:** Ervoor zorgen dat de groei van de regio bijdraagt aan Brede Welvaart en gepaard gaat met de uitbreiding van een robuust, passende concurrerend aanbod van voorzieningen, die bijdraagt aan leefbaarheid, waaronder met name het behoud van de sociale cohesie in de sterk internationaliserende regio.

3.3 Vijf hoofdopgaven

Op basis van de ambitie en de twee ontwikkellijnen, zien we vijf strategische hoofdopgaven voor onze regionale samenwerking: schaalsprong wonen en ruimte (kwaliteit leefomgeving), toekomstbestendig mobiliteitssysteem, toekomstbestendig energiesysteem, vitaal economisch systeem en vitaal landelijk gebied. We willen een sterke regio zijn met behoud van het kenmerkend innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners.

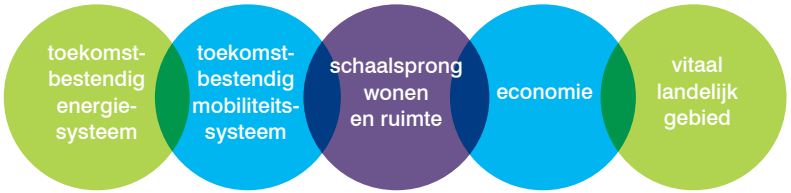

Schaalsprong wonen en ruimte

We zien een stevige ruimtelijke puzzel in de vraag naar nieuwe woningen, bedrijventerreinen en voorzieningen. Vanuit de Strategische Agenda Brainport werken we de 3e pijler (woon- en leefomgeving) met elkaar verder uit om invulling te geven aan de ruimtelijke puzzel . Deze pijler is een belangrijke overheidsopgave die we regionaal oppakken. Met het Rijk en de provincie werken aan de verstedelijkingsopgave van de complete regio.

Toekomstbestendig mobiliteitssysteem

Met elkaar werken we samen om de congestie in Zuidoost-Brabant beter op te lossen. De recent toegekende rijksbijdrage van bijna één miljard uit het MIRT-programma onderstrepen het

enorme belang om hierop gezamenlijk te investeren. Dit onderstreept dat de bereikbaarheid van de regio ook de komende jaren als urgent op de regionale agenda thuishoort. Een betere bereikbaarheid is cruciaal voor het vestigingsklimaat van onze bedrijven en de economische toplocaties en campussen.
Het denken over mobiliteit maakt een ontwikkeling door. Mobiliteit levert een bijdrage aan de leefbaarheid, inclusiviteit, veiligheid en gezondheid van onze inwoners. Het aantal verplaatsingen, zowel van buiten als binnen de totale regio, maar ook in de stedelijke gebieden neemt toe. De bereikbaarheid van de economische toplocaties en de meest verstedelijkte gebieden staat onder druk en hier is steeds minder tot geen ruimte meer voor 'oude' mobiliteitsoplossingen. Het huidige mobiliteitssysteem is in de toekomst niet langer houdbaar. Techniek en een andere kijk op mobiliteit maken andere oplossingen mogelijk. De overheidsopgave is om deze transitie op een goede wijze te laten plaatsvinden en te zorgen dat deze versterkend voor de (brede) welvaart in onze regio.

Toekomstbestendig energiesysteem

Niet alleen voor bedrijven maar ook voor onze inwoners wordt de afhankelijkheid van buitenlands gas, stijgende gasprijzen en energieschaarste een steeds groter probleem. Energiearmoede vergroot de kloof tussen arm en rijk nog verder, waardoor niet iedereen welvaart kan ervaren. Om die reden is het van belang om de energietransitie ook de komende jaren nog prominent op de regionale agenda te houden. De regionale energiestrategie (RES) is als opdracht vanuit het Rijk een eerste strategische aanzet voor onze regio. Het Rijk vraagt ons om daarop actief door te pakken.

De energietransitie is een brede opgave in de regio en moet in samenhang gezien worden met de schaalsprong. Enerzijds werken we aan een robuust en betrouwbaar energiesysteem. Dit vraagt op de korte en lange termijn om afstemming tussen overheden, netwerkbedrijven en bedrijven in de regio. Anderzijds zetten we volop in op energiebesparing, de realisatie van zonnevelden en windparken en een slimme inzet en verdeling van warmtebronnen in onze regio. In onze Regionale Energiestrategie (RES 1.0) hebben we met elkaar afspraken vastgelegd over onze ambities op deze beide sectoren.

Niet alleen voor bedrijven maar ook voor onze inwoners wordt de afhankelijkheid van buitenlands gas, stijgende gasprijzen en energieschaarste een steeds groter probleem. Dat benadrukt nogmaals het belang dat de energietransitie ook de komende jaren prominent op de regionale agenda te houden.

Economie: een veerkrachtig economisch systeem

Een gezonde, veerkrachtige regionale economie is een belangrijke voorwaarde voor het versterken van brede welvaart in onze regio. Dankzij het unieke Brainportprofiel van onze regio en het vermogen om samen te werken hebben we de mainportstatus verworven. De clustering van innovatieve bedrijven en de beschikbaarheid van voldoende kenniswerkers zijn van cruciaal belang voor de kennisintensieve maakindustrie in onze regio.

We staan nu voor de uitdaging om enerzijds die economische doorontwikkeling te faciliteren en ervoor te zorgen dat de positie van onze regio zowel nationaal als internationaal nog sterker wordt. Anderzijds is het een gemeenschappelijke opgave om ervoor te zorgen dat alle inwoners van deze sterke regionale economie kunnen profiteren. Een economisch ontwikkelperspectief op alle niveaus en in alle relevante gebieden is hierbij uitgangspunt. Hiervoor is een goede verbinding tussen lokale, subregionale en regionale ambities en opgaven een vereiste. We verbinden de overheidsagenda op de Brainportagenda. Dit betekent meer dan

alleen het samenvoegen van ambities en agenda's. We moeten elkaar blijven opzoeken, versterken en aanvullen, want alleen dan kunnen we ons unieke profiel blijven behouden. De sterk groeiende vraag naar werklocaties noodzaakt tot het up-to-date houden en het coördineren van regionale programmeringsafspraken.

Vitaal landelijk gebied

De energietransitie, klimaatveranderingen en de (inter)nationale klimaatdoelen hebben een grote invloed op de fysieke leef-omgeving. Zowel in als op de bodem. Deze transities moeten zorgvuldig worden ingepast, terwijl ook de druk vanuit andere opgaven (zoals ruimte voor wonen, bedrijventerreinen en het opwekken van energie) en belangen toeneemt. Met het opstellen van een streefbeeld voor het landelijk gebied maakten we een eerste aanzet voor een integrale visie op de kwaliteit van onze leefomgeving en het belang van de economische dragers in het landelijk gebied. De stikstofproblematiek en de discussie over de gewenste ontwikkeling van de agrarische sector maken dat dit thema hoog op onze agenda moet blijven staan.

We hebben niet alleen aandacht voor het hoogstedelijke karakter in de regio. Onze aandacht voor het landelijk gebied is minstens zo groot. Daar is het groene landschap de ondergrond voor kleinere dorpskernen, bedrijventerreinen en landbouw. Het landelijk gebied is te zien als de groene longen van onze verstedelijkte gebieden. Er zijn sterke sociale structuren met een hoge mate van samenredzaamheid. Het totaal van stedelijk en landelijk gebied vormt de leefomgeving waarin we wonen, werken en onze vrije tijd doorbrengen.

Om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in het landelijk gebied te verbeteren liggen er grote opgaven. Onze regionale ambitie is te komen tot een landelijk gebied dat leefbaar, toekomst-bestendig en economisch vitaal is, zodat het bijdraagt aan een concurrerend vestigingsklimaat en invulling geeft aan de regionale brede welvaart.

We benutten daarbij gebiedsprocessen als NOVEX De Peel en het Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG)[6] om functies in balans te brengen met de natuurlijke draagkracht van het gebied. (Het herstel van) de natuurlijke draagkracht van het water- en bodemsysteem en landschappelijke structuren zijn in belangrijke mate sturend voor alle nieuwe ontwikkelingen.

[6] *Provinciale uitwerking Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).*

#4

ONZE DOELEN EN AFSPRAKEN

IIn dit hoofdstuk beschrijven we voor de vijf strategische egionale hoofdopgaven, handelend vanuit het gemeen-schap-pelijk belang, wat we willen bereiken en hoe we dat de komende vier jaar met elkaar aanpakken. Dit samenwerkings-akkoord en de beschreven doelen fungeert daarbij als de basis voor de jaarlijkse werkprogramma's waarin we onze acties verder concretiseren en afspraken met elkaar maken welke schaal daarvoor het meest passend is.

4.1 Schaalsprong wonen en ruimte

Wat willen we samen bereiken?

We groeien door naar de eerste economie van Nederland. Dat betekent dat we verder moeten kijken dan de komende vier jaar, en zelfs verder dan de komende tien jaar. De balans tussen de schaalsprong, een aantrekkelijke leefomgeving en brede welvaart vragen om een langetermijnperspectief (2040) op de doorontwik-keling van de regio. Maar, we willen ook nu al een duurzame regio zijn met een stabiele sociale basis en economie waarbij we welzijn en kwaliteit van de fysieke leefomgeving in het oog houden. Daarbij benutten we Europese en rijksregelingen (zoals de Regiodeal) voor een versterking van het voorzieningenniveau en de brede welvaart.

Wat gaan we samen doen?

- **Versnelling woningbouw en mobiliteit vanuit bestaande plannen**

We hebben ervoor gekozen om deze opgaven gezamenlijk ter hand te nemen in de regio en te spreken van een versnellings-opgave. Hierbij is het belangrijk om vanuit één perspectief te

handelen, ook richting Den Haag, om samen dingen voor elkaar te krijgen. Dit doen we door:

→ *Versnelling woningbouw en mobiliteit vanuit bestaande plannen te stimuleren en organiseren.*

Doorontwikkeling integraal regionale ontwikkelstrategie 2023-2030

De integrale regionale ontwikkelstrategie geeft richtinggevende keuzes met betrekking tot de huidige prognoses en afspraken woonbehoefte (70.000-90.000 woningen), werklocaties (behoefte aan >270 hectare én het revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen) en de mobiliteitsopgave (vanuit de multimodale aanpak om de regio bereikbaar houden). Tevens dient deze 'ruimtelijke puzzel' een samenhangend antwoord te geven op de energietransitie en ontwikkelingen in het landelijk gebied.

→ *De regionale ontwikkelstrategie verder uitwerken m.b.t de samenhang met energietransitie, mobiliteit en ontwikkelingen in het landelijk gebied. Daarbij maken we ook richtinggevende keuzes.*

Opstellen van een regionaal perspectief 2040

→ *Opstellen scenario's ten behoeve van het regionale perspectief 2040 inclusief maatschappelijk debat vanuit brede welvaart.*

4.2 Toekomstbestendig mobiliteitssysteem

Wat willen we samen bereiken?

Een goede bereikbaarheid van en binnen de gehele regio is voorwaardelijk voor de ontwikkeling van de regio. Nu en in de toekomst. De afgelopen jaren is gewerkt aan diverse mobiliteitsaanpakken: Bereikbaarheidsakkoord, Korte Termijn Maatregelenpakket A2/N2 en MIRT. De realisatie hiervan is soms ingehaald door de praktijk en nieuwe keuzes. Op korte termijn is er behoefte aan een nieuw overzicht van maatregelen met bijbehorende afspraken tot 2030. Dit moet de basis worden voor versnelling in de uitvoering. Daarbij wordt ook gestreefd naar meer samenhang in de besluitvorming. In 2030 staan er minder structurele files. Het percentage reizigers en ondernemers (vervoerders en verladers) dat de reistijd acceptabel en in voldoende mate voorspelbaar vindt, is in 2030 toegenomen. De ketenmobiliteit is in 2030 versterkt. We zetten in op schone, gezonde en veilige mobiliteit. We verleiden inwoners tot het gebruik van OV ook in de spits.
Als voorbeeld zetten we nu alvast in op het realiseren van het Pakket Kortetermijnmaatregelen A2/N2. We beseffen dat we er daarmee niet zijn. Ook een aanpak aan de oostkant van de regio is nodig, zodat we één gedegen pakket aan maatregelen krijgen voor de hele regio.

Onze opgave:

→ *Minder reis- en minder transportbewegingen, met een betere spreiding over de verschillende vervoermiddelen, over de bijbehorende netwerken en over de dag.*

→ *Meer gebruik van de vervoer- en transportmiddelen die een gering beslag leggen op ruimte, energie en hun omgeving.*

→ *Het gebruik van schone, stille en veilige voertuigen.*

Wat gaan we samen doen?

- **Toekomstig mobiliteitssysteem 2040**

→ *Inbreng in het regionaal perspectief vanuit mobiliteit.*

- **Doorontwikkeling mobiliteitsaanpak 2023-2030**

→ *Agenderen van de regionale strategische opgaven op de MIRT-tafel met het Rijk, zodat we de intraregionale en (inter)nationale bereikbaarheid van de regio kunnen verbeteren. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de doorontwikkeling van de mainportstatus.*

→ *Versterken ketenmobiliteit 2030: investeren in HUB-structuur, fietsverbindingen, HWN-OWN, openbaar vervoer. Te beginnen met de maatregelen in het Pakket Kortetermijnmaatregelen A2/N2 en de Bereikbaarheidsagenda.*

→ *Regionale Mobiliteitsagenda 2023-2027 met daarbij een meerjaren regionaal mobiliteitsprogramma en programmabureau. De uitkomsten van het onderzoek werken we uit voor een betere samenwerking met provincie en Rijk.*

- **Schone, gezonde en veilige mobiliteit**

→ *Inzet op minder mobiliteit, duurzame mobiliteit en het gebruik van duurzame brandstoffen.*

→ *Voor verkeersveiligheid zetten we in op de risicogestuurde aanpak. Hierdoor investeren we in maatregelen waarmee de meeste veiligheidswinst te halen is. Dit doen we met de gezamenlijke inzet van regionaal beleid.*

4.3 Toekomstbestendig energiesysteem

Wat willen we samen bereiken?

Onze regio wil uiterlijk in 2050 klimaatneutraal zijn. Dat is de stip op de horizon in de Metropoolregio Eindhoven. In 2030 zijn we al een heel eind op weg. Als tussenstap zullen we uiterlijk in 2030 minimaal 55% minder CO2 uitstoten dan in 1990, zoals ook landelijk is afgesproken. Daarbij is het belangrijk dat we een robuust en betrouwbaar energiesysteem hebben. We zetten in op energie-besparing en gaan stap voor stap over op duurzame energie. We wekken zoveel mogelijk duurzame energie op in onze regio.

Wat gaan we samen doen?

- **Toekomstig energiesysteem**
  - → *Een optimale benutting van het energienetwerk in onze regio.*
  - → *Inzicht in hoe het energiesysteem (elektriciteits- en gasnetwerk) er in 2050 voor de regio uit zal zien.*
  - → *We maken gebruik van nieuwe technologieën en innovaties. We zetten onze innovatiekracht als Brainportregio in om koploper te zijn in de energietransitie. Daarvoor zoeken we experimenteerruimte in wet- en regelgeving, maar zetten we ook concrete testlocaties in bij de gemeenten.*

- **Duurzame opwek energie**
  - → *Invulling zoekgebieden grootschalige duurzame opwek uit de Regionale Energiestrategie (RES). Hierbij wordt uitgegaan van meervoudig ruimtegebruik.*
  - → *Strategie versnelling zon op bedrijfsdaken en 'restruimten' als taluds, op parkeergarages of langs vliegvelden, 'zon op land' na afweging zonneladder.*
  - → *(Stimuleren) innovatie.*

- **Verduurzaming bebouwde omgeving**
  - → *Besparing en verduurzaming van energieverbruik door bewoners, bedrijven en gemeenten, stimuleren zoals uitgewerkt in het Samenwerkings- en uitvoeringsprogramma RES MRE.*
  - → *Strategie gebruik duurzame warmtebronnen: monitoring en afstemming (via afwegingskader) van gebruik bovenlokale warmtebronnen.*

4.4 Economie: een veerkrachtig economisch systeem

Wat willen we samen bereiken?

We zoeken de balans tussen wat nodig is om de mainportstatus verder door te ontwikkelen en dat wat lokaal en subregionaal gewenst is vanuit een duurzame, gezonde en inclusieve samenleving. We leggen een stevige basis neer voor brede welvaart in onze regio. Binnen de Triple Helix-samenwerking geven we als overheid vorm aan de doorontwikkeling als mainport. Een onderdeel daarvan is ook de ruimtelijke impact van de economische ontwikkelingen rondom bedrijventerreinen. Nieuwe bedrijventerreinen zijn nodig voor de ruimtelijke puzzel en om de ruimte op de beste plekken te benutten voor de functies die daar het beste passen. Maak ruimte voor water en groen op bedrijventerreinen voor het welbevinden van de werknemers. Daarbij mogen we de bestaande terreinen niet uit het oog verliezen.

Wat gaan we samen doen?

- **Doorontwikkeling mainport**

→ *De lokale en subregionale economieën in onze regio versterken en verbinden op de strategische agenda Brainport.*
→ *Overheidssamenwerking verbinden op triple helix samenwerking.*
→ *De economische weerbaarheid van de regio op langere termijn versterken zodat ook de ecosystemen van de toekomst zich kunnen ontwikkelen.*

- **Versterken vestigingsklimaat**

→ *Beschikbaar houden en maken van kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen voor de diverse economische sectoren in de regio.*
→ *Lobby voor meer experimenteerruimte en ruimte voor innovatieve concepten.*
→ *Stimuleren en faciliteren nieuwe economische dragers is het landelijk gebied.*
→ *Stimuleren van innovatieve ecosysteem en ketenwerking bedrijfsleven d.m.v. het Stimuleringsfonds.*

4.5 Vitaal landelijk gebied

Wat willen we samen bereiken?

Een landelijk gebied dat leefbaar, toekomstbestendig en economisch vitaal is. De functies zijn in balans met de natuurlijke draagkracht van het gebied. De versterking van ruimtelijke en ecologische kwaliteiten hangt samen met de veranderende economische en sociale structuur in het landelijk gebied en de verbinding tussen landelijk en stedelijk gebied. We willen een landelijk gebied dat voldoet aan de eisen zoals opgenomen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Het doel is om leefbaarheid en economische vitaliteit van het landelijk gebied voor mensen die er wonen, werken en recreëren te verbeteren en een toekomstbestendige gezonde en natuurlijke leefomgeving te maken. Zuidoost-Brabant is niet alleen een toonaangevende hightechregio. Zuidoost-Brabant is samen met aangrenzende delen van Noordoost-Brabant en Noord- en Midden-Limburg tevens één van de belangrijkste voedselproducerende regio's van Nederland. We verbreden het regionale productiepalet, met minder (intensieve) veeteelt, meer akkerbouw en extensieve en natuurinclusieve landbouw. Dit om landgebruik en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, de consument een breder plantaardig dieet uit de regio te kunnen serveren en daarnaast de natuur biodiverser te maken.

Wat gaan we samen doen?

- **Toekomstbestendig landelijk gebied**

→ *Investeren in het vergroten van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, in het bijzonder door de focus te leggen op de realisatie van één sterk robuust groen raamwerk (in zowel landelijk als stedelijk gebied), en verminderen van de hoge stikstofuitstoot en verdroging.*

- *Verbeteren van de water-, lucht-, bodem- en natuurkwaliteit, zodat de biodiversiteit en gezondheid verbetert.*
- *Bijdragen aan een vitale landbouwsector die in balans is met de fysieke leefomgeving.*
- *Ruimtelijke inpassing van majeure opgaven, zoals de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie en de ruimtelijke en maatschappelijke stad-land relaties.*
- *We gebruiken daarvoor NPLG en NOVEX de Peel als hefboom voor de regio om tot een integraal ontwerp voor het landelijk gebied te komen.*

Transitie voedselketen

- *We ontwikkelen een regionale voedselstrategie in lijn met het essay 'De Metropoolregio smaakt naar meer!'*
- *We zetten samen met partners in het veld twee projecten op die een bijdrage leveren aan het doel: voedsel, gezond en voor iedereen, gebaseerd op een transitie van de voedselketen.*

#5

ONZE SAMENWERKING

Samenwerkingslandschap binnen Zuidoost-Brabant

De urgentie van de strategische regionale hoofdopgaven vragen om aanscherping van de slagkracht en realisatie-kracht van de afzonderlijke gemeenten én onze regionale samenwerking. Slagvaardigheid willen we ook bereiken door de complexiteit aan bestuurlijke overleggen met elkaar aan te pakken en te verminderen. Als overheden binnen de regio bundelen we onze samenwerkingskracht zowel binnen de regio als richting rijk en provincie. We zetten daarop samen de regionale strategische koers met oog voor de economische internationale concurrentiepositie en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving van de regio.

5.1 Wijze van samenwerken

We werken in de regio samen met verschillende partners rondom onze opgaven. De regionale vraagstukken zijn lange termijn opgaven met grote invloed op de regio, gemeenten en inwoners. Vaak overstijgen ze ook een bestuursperiode en dan is continuïteit belangrijk om niet elke vier jaar opnieuw te moeten beginnen. De wijze van organiseren richten we duurzaam in vanuit de lange termijn-opgaven. De resultaten voor de regio, door bijvoorbeeld lobby, en het beoogde effect daarvan, gaan we samen sterker uitdragen.

Slagkracht

Bij samenwerken gaat het ook om voldoende slagkracht. De regionale organisatie van de MRE zal daartoe worden versterkt. Voorstellen daartoe zullen begin 2023 worden uitgewerkt. We gaan deze periode met elkaar aan de slag om tot een vereenvoudiging van de governancestructuren te komen in de regio.

Onze governance op hoofdlijnen

Gemeenteraden
- besluitvormend, kaderstellend

Raadstafel 21
- ambassadeurs en schakelpunt gemeenten

Portefeuillehoudersoverleggen (poHo's)
- inhoudelijk op de vijf hoofdopgaven
- sturend op de uitvoering van onze ambities.
- doelen en activiteiten uit jaarlijkse werkprogramma's
- wethouders voorbereiden van het inhoudelijk beleid en de besluitvorming in de raden
- de Poho-voorzitters zijn de inhoudelijk adviseurs van het dagelijks bestuur

Dagelijks Bestuur
- bestuurlijk faciliteren van de samenwerking
- voorbereiden regionale agenda en strategie
- uitvoering samenwerkingsakkoord en realisatie ambities hoofdthema's.

Algemeen Bestuur
- vaststellen samenwerkingsakkoord
- vaststellen begroting e.d.

Een uitgebreide beschrijving van de huidige governance is te lezen op https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR668293/1

[7] *In de bijlage staat een overzicht van de belangrijkste regionale partners en samenwerkingsverbanden.*

1 Medeverantwoordelijkheid: samen, als 21 gemeenten, maken we de regio en staan we voor onze gezamenlijke ambitie, thema's en opgaven.

2 Eigenaarschap: we spannen ons maximaal in om de gezamenlijke ambitie mee te realiseren. Daarvoor organiseren we ook in eigen huis ambtelijke capaciteit.

3 We respecteren niet alleen de onderlinge verschillen en belangen, maar beschouwen deze als onze kracht.

4 We werken samen als één complete regio. 'Eendracht maakt macht'.

5 We nemen de tijd voor het regionaal gesprek over de maatschappelijke opgaven. Dat doen we in kennissessies, ronde tafelgesprekken en regionale dialogen.

6 We organiseren de samenwerking op alle niveaus en verwachten van iedereen een inspanning (kwalitatief).

Dat wat goed werkt omarmen we en bouwen we verder uit en dat wat urgent is pakken we als eerste aan. Daarbij maken we met elkaar heldere afspraken en voorkomen we onnodige dubbelingen. *De hoofdopgave schaalsprong wonen en ruimte zal in de bestaande structuur van portefeuillehoudersoverleggen worden toegevoegd.*

Kennisdeling en informatieuitwisseling

We blijven investeren op de mogelijkheid voor alle deelnemers om deel te kunnen nemen aan de regionale processen en toegang tot informatie. Dat doen we bijvoorbeeld door kennisdeling, informatie-uitwisseling, dialoog en verbinding van agenda's. Zo zorgen we binnen de grenzen van het democratisch proces voor maximale slagvaardigheid. Een van de belangrijke onderwerpen waar we dat op doen is Brede welvaart[8]. We werken dit verder uit in de jaarlijkse werkprogramma's.

Gezamenlijke koersbepaling, strategisch ontwikkelvermogen en heldere prioritering

De urgentie en samenhang van de hoofdopgaven vraagt ook om een sterkere interactie op de verschillende schalen tussen ons als samenwerkende gemeenten. Dat geldt ook voor de verbinding en samenhang tussen de inhoudelijke poho's van de MRE (poho's) onderling, subregio's en met andere stakeholders/partners en samenwerkingsverbanden. We organiseren ons in het verlengde van de afspraken zoals we die maken tussen Rijk, provincie en regio.

Eigenaarschap en medeverantwoordelijkheid

De belangrijkste twee randvoorwaarden voor een effectieve samenwerking zijn eigenaarschap en medeverantwoordelijkheid:

- Eigenaarschap: elke bestuurder, raadslid of ambtenaar spant zich maximaal in om de gezamenlijke ambitie mee te realiseren.
- Medeverantwoordelijkheid: actief terugkoppelen richting eigen college en raad vanuit de regionale gremia zoals de poho's, dagelijkse en algemene besturen en de Raadstafel21. Daarin nemen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid en dragen we de regionaal gemaakte afspraken actief uit.

[8] *In de 4e tranche Regio Deal is in de aanvraag de brede welvaartsdialoog meegenomen*

5.2 Bestuurlijke netwerksamenwerking

We bouwen voort op een sterke bestuurlijke netwerksamenwerking van en tussen de gemeenten. Hoe succesvoller we als één complete regio zijn in onze opdracht, hoe beter dat is voor onze inwoners.

De rol van de gemeenteraadsleden en portefeuille-houders van onze 21 gemeenten is versterkt en ook de ambtelijke organisaties zijn steviger betrokken vanuit de inhoud. Daarmee hebben we geïnvesteerd in betrokkenheid en eigenaarschap op verschillende niveaus voor de opgaven binnen de samenwerkingsthema's.
De functie van een raadstafel21 heeft als voorbeeld gediend voor regionale samenwerkingsverbanden door heel Nederland. De spanning tussen de regionale afspraken en de democratische legitimiteit blijft vragen om permanente aandacht. Meer dan ooit gezien de grote opgaven waar de 21 gemeenten met elkaar voor staan.

De regio is steeds meer het logische niveau om zaken aan te pakken

Vanuit provincie en Rijk komen steeds meer vragen direct naar het niveau van de regio. De MRE is dan het meest logische aanspreekpunt in Zuidoost-Brabant als 21 gemeenten. En andersom vragen de urgentie van de opgaven ook voor de opdracht als 21 gemeenten om, meer samen te werken met provincie, waterschappen en het Rijk. We leiden deze afstemming in goede banen als regio zodat de onderlinge interactie wordt versterkt. Met de recente afspraken[9] tussen Rijk en regio over het vervolg aan de mainportstatus komt er ook een grote verantwoordelijkheid om dit waar te gaan maken met elkaar. Dat vraagt om extra inzet en realisatiekracht!

[9] *Afspraken Rijk en regio vanuit het MIRT programma (investeringspakket van 1,59 miljard euro*

Samenwerking tussen de schalen: gemeenten – subregio's – regio

Vanuit de regionale samenwerking vervult ieder daarin zijn rol: gemeenten – subregio - regio. Het geheel functioneert als communicerende vaten en als één samenwerkend systeem. We leggen de opgaven op de meest gepaste schaal neer. We gebruiken daarin elkaars kwaliteiten. Binnen de hoofdopgaven maken we daarover duidelijke afspraken in de werkprogramma's hoe we dat door de jaren heen met elkaar organiseren.

De Regio in positie

De MRE richt zich op de regionale strategische koers vanuit de vijf hoofdopgaven uit dit samenwerkingsakkoord. De MRE treedt op als één partij, naar buiten en naar binnen. Dit loopt via de lijn van procesregie op de opgaven, agendasetting, strategische programmasturing, bovenregionale vertegenwoordiging en samenhang aanbrengen in de regionale opgaven. Om dit goed te laten landen wordt ook nadrukkelijk geïnvesteerd in eigenaarschap en betrokkenheid van de gemeenten (raden, colleges, ambtenaren).

We investeren in realisatiekracht door het borgen van strategische programmasturing, gericht op uitvoering van de programma's in de subregio's. De ervaring leert dat bundeling van strategie, programmatische sturing en inzet van middelen noodzakelijk is om voortgang en resultaten te bereiken. We investeren daarom in het bundelen van krachten, loopvermogen en het aansturen en aanjagen van programma's.

Daarvoor zetten we ons in als regionale samenwerking vanuit de volgende onderscheidende rollen:

Rollen

Agendasetting en lobby
- Bovenregionaal beïnvloeden van beleid
- Bovenregionaal profileren

Analyse, verkenning en kennisuitwisseling
- Via onderzoek, verkenning en monitoring nieuwe opgaven en oplossingen in beeld brengen
- Kennisuitwisseling voor vergroten kwaliteit samenwerking en gemeenten
- Kennisuitwisseling vanuit gezamenlijke koers
- Afspraken met partners op basis van gedeelde agenda('s)

Strategiebepaling
- Gezamenlijk koers en focus richting bovenregionaal beleid

Netwerk, dialoog en afstemming
- Samenbrengen van partijen (stakeholders, gemeenten, partners)
- In gesprek over verbindende belangen (niet over maar met elkaar)
- Integrale dialoog vanuit perspectief brede welvaart, brede belangenafweging

Aanjager
- Stimuleren van ecosystemen door o.a. inzet Stimuleringsfonds
- Als overheden proactief stimuleren van (toepassen) innovaties (o.a. launching customer)

Coördinatie en verbinding
- Samenbrengen agenda's rondom bovenlokale en complexe samenhangende opgaven

De subregio’s in positie

In de realisatie van het samenwerkingsakkoord hebben de subregio’s en daarin de 21 gemeenten een essentiële en voorwaardelijke positie. Van het akkoord komt niets terecht wanneer de gemeenten/subregio’s de uitwerking en realisatie niet verder kunnen brengen. De subregio’s zorgen voor coördinatie en inbreng vanuit de subregio naar de regionale overlegtafel. Binnen de subregio’s wordt de uitwerking en realisatie bij de gemeenten afgestemd en ondersteund. De subregio’s zijn een schakelfunctie tussen de gemeenten en de regio. Binnen de eigen subregio worden afspraken gemaakt over faseren en uitvoering van de programma’s.

Gemeenten in positie

Besluitvorming en realisatie doen we op gemeentelijk niveau. Vanuit de strategische inhoudelijke regionale opgaven werken we samen om de slagkracht van de afzonderlijke gemeenten en het collectief op de gemeenschappelijke regionale opgaven te versterken. Daarbij benutten we elkaars kwaliteiten en onderscheidende rollen en posities voor het geheel. Van grotere gemeenten kan en mag meer verantwoordelijkheid worden verwacht.

Voldoende inzet van mensen op ieder schaalniveau is een voorwaarde

Om onze ambities te kunnen realiseren op alle schalen is ook voldoende ambtelijke uitvoerings-/realisatiekracht nodig. Onder meer op de hoofdopgaven mobiliteit en energietransitie ontstaat een uitdaging op het organiseren van voldoende realisatiekracht, zowel op strategisch, tactisch als uitvoerend niveau. De realisatiekracht staat onder druk o.a. vanwege de schaarste op de arbeidsmarkt. Daarom stellen we prioriteiten en maken we slimme keuzes op en tussen alle schaalniveaus om meer grip te krijgen op het realiseren van onze ambities.

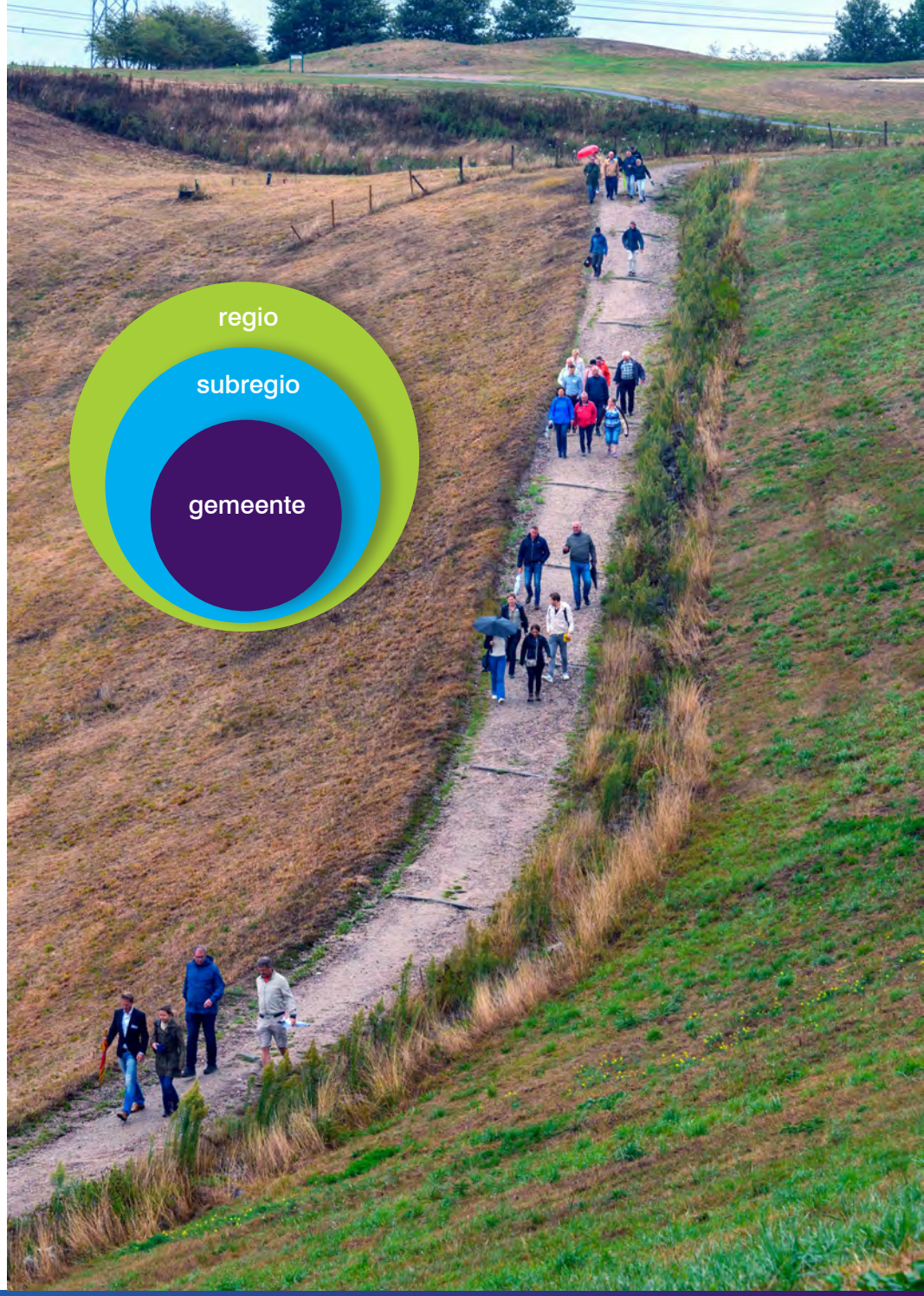

"Alleen door samen te werken zijn we in staat om de enorme groei in de regio in goede banen te leiden."

BIJLAGE

SAMENWERKINGS-VERBANDEN ZUIDOOST-BRABANT

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

In de MRE werken de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant samen. Dat doen we op vijf hoofdopgaven en met brede welvaart als verbindend perspectief. De doelstellingen van de MRE zijn geformuleerd vanuit de regionale hoofdopgaven. Deze zijn complementair aan de strategische agenda Brainport Eindhoven. Binnen de MRE werken de gemeenten onder meer aan de Omgevingsagenda. In deze agenda worden alle ruimtelijke afspraken die binnen de regio met provincie, waterschappen (en Rijk) worden gemaakt samenhangend in beeld gebracht. De (half)jaarlijkse voortgangsrapportages geven inzicht in de stand van zaken en vormen ook weer aanleiding tot nieuwe acties en afspraken. Regionaal worden ook de strategische overleggen met provincie en Rijk voorbereid (o.a. BO-MIRT/BO-Brainport). Het is een instrument om bestuurlijk beter en slimmer te sturen op de voortgang en realisatie van alle belangrijke opgaven in Zuidoost-Brabant.

Als onderdeel binnen de MRE zijn ook nog een tweetal commissies ingericht met een specifiek doel. Dit zijn als eerste de **Bestuurscommissie Regionaal historisch centrum (Rhce).** Het RHCe houdt toezicht op de vorming en het beheer van archieven en informatiebeheer bij gemeenten in Metropoolregio Eindhoven (met uitzonde-ring van Gemert-Bakel). En als tweede de **Adviescommissie Gulbergen.** Het Dagelijks Bestuur van de Metropoolregio Eindhoven (MRE) zal als verhuurder en als verkopende partij op verschillende momenten beslissingen nemen over landgoed Gulbergen. Het Dagelijks bestuur van MRE laat zich bijstaan met adviezen van de Adviescommissie Gulbergen. In de Adviescommissie zijn de 21 gemeenten uit de verschillende regio's van MRE vertegenwoordigd. De grondgebiedgemeenten (Geldrop-Mierlo en Nuenen) zijn verantwoordelijk voor de planologische kaders en stellen het omgevingsplan vast. Alle ontwikkelingen rond Gulbergen worden voorbereid door het projectteam en komen samen in de Stuur-groep Gulbergen waarin zowel De stuurgroep Gulbergen neemt zelf geen besluiten: dat doen de besturen van MRE en de grondgebiedgemeenten.

Brainport en de Strategische Agenda Brainport

In de Stichting Brainport en de economische ontwikkelingsmaatschappij Brainport Development werken bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en de 21 gemeenten van Zuidoost-Brabant samen aan een vruchtbaar innovatief ecosysteem. Deze triple helix-samenwerking bevordert ketensamenwerking, open innovatie en allianties in de hightech maakindustrie en de designsector en op de campussen, fieldlabs en innovatiehubs. De Strategische Agenda Brainport bevat doelstellingen om de komende jaren de economische positie van Brainport Eindhoven nog verder te versterken. Het gaat hierbij om het verder vergroten van de innovatiekracht, ervoor zorgen dat voldoende goed gekwalificeerd talent beschikbaar is en het verbeteren van het leef- en vestigingsklimaat. Deze doelstellingen worden onderschreven door de andere samenwerkingsverbanden in de regio en alle deelnemende gemeenten.

Kempengemeenten

De Kempengemeenten werken formeel samen op het gebied van P&O, automatisering en maatschappelijke dienstverlening binnen één gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is er een aparte gemeenschappelijke regeling opgericht om uitvoering te geven aan de participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening. Op het gebied van multi-helix samenwerking wordt binnen de Kempen gewerkt binnen het Streekplatform. De Kempische gemeenteraden hebben in 2019 een Strategische Kempenagenda vastgesteld. Hierin zijn samenwerkingsthema's opgenomen die aansluiten op de hoofdopgaven uit het nieuwe Samenwerkingsakkoord van de MRE. Tot slot weten de Kempengemeenten elkaar informeel ook altijd te vinden om samen te werken op onderwerpen die op dat moment urgent zijn.

Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE)

In het SGE werken negen gemeenten rondom Eindhoven samen ‘als waren zij één gemeente’. Ook voor deze samenwerking vormt de Brainportagenda het uitgangspunt. De thema’s waarop samengewerkt wordt zijn wonen, economie, voorzieningen & evenementen en ruimte. Daarbij zijn gezamenlijke woningbouwprogrammering, het versterken van bestaande bedrijventerreinen, het ontwikkelen van een samenhangend, kwalitatief hoogstaand voorzieningenpakket en het gezamenlijk afwegen van ruimtelijke keuzes en consequenties enkele in het oog springende taakgebieden. Op dit schaalniveau gaat het naast concrete beleidsafspraken ook over samenwerking in de uitvoering. Er is bijvoorbeeld een urgentieregeling waarop urgent woningzoekenden in de hele regio een beroep kunnen doen en bedrijven hebben één aanspreekpunt als zij een vestigingslocatie zoeken in de regio.

Peelgemeenten

De Peelgemeenten werken als subregio samen op een aantal thema’s binnen een gemeenschappelijke regeling op het sociaal domein op het gebied van de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling (Wmo), bijzondere bijstand, minimaregelingen en schulddienstverlening. Daarnaast trekken de Peelgemeenten gezamenlijk op in het opstellen van een subregionale ontwikkelstrategie. Onderlegger daarvoor is het door het bestuurlijk overleg Intergemeentelijk afstemmingsoverleg De Peel opgestelde ‘ruimtelijk afwegingskader De Peel’. Daarin zijn kaders opgenomen op de onderwerpen mobiliteit, verstedelijking, landbouwtransitie, bodem, natuur en landschap, vrijetijdseconomie, klimaatadaptatie en energietransitie.

A2-gemeenten

De gemeenten werken samen in een gemeenschappelijke regeling op de terreinen van Werk en Inkomen (W&I), Administratie & Belastingen, Ondersteuning Bestuur & Organisatie, Techniek & Gegevens, Advies & Beleid (Financiën, Control en P&O) en Advies & Beleid (Communicatie, Juridische Zaken, Informatiemanagement, Inkoop). Daarnaast is er afstemming tussen de A2-gemeenten over de subregionale ontwikkelstrategie wonen, werklocaties, ruimte en mobiliteit.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Door de coronapandemie zijn de veiligheidsregio’s bekender geworden. Onze veiligheidsregio bestaat uit alle 21 gemeenten in het gebied. We werken samen ter voorkoming en aanpak van brand, rampen en crises. De coronapandemie heeft duidelijk gemaakt dat een dergelijke crisis zeer grote effecten heeft op de economie, de leefbaarheid en de gezondheid van mensen. Een goed functioneren van dit samenwerkingsverband is dan ook zeer belangrijk.

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De opgave van de ODZOB is het zorgen voor een veilige en gezonde, fysieke leefomgeving in Zuidoost-Brabant. Dit doet de ODZOB samen met de ketenpartners, 21 gemeenten en de provincie Noord-Brabant. De ODZOB voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Ook activiteiten die verwant zijn aan deze VTH-taken (expertises) op het gebied van omgevingsrecht, voert de ODZOB uit indien provincie of gemeente(n) daarom verzoeken.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Ook de GGD is door de coronapandemie veel zichtbaarder geworden. De 21 gemeenten werken samen om de volksgezondheid te beschermen en bevorderen. De GGD richt zich daarbij niet op het individu, zoals bijvoorbeeld huisartsen en ziekenhuizen dat doen, maar op de gezondheid van grote delen van de bevolking en risicogroepen. Het gaat daarbij vaak om preventie: bijvoorbeeld gezonde leefomgeving en leefstijl, consultatiebureaus en vaccinaties. Ook de ambulancezorg wordt door de GGD's georganiseerd. Het belang van de GGD voor regionale opgaven, zoals gezonde verstedelijking, is in de afgelopen periode zeer duidelijk geworden.

Provincie Noord-Brabant

Een belangrijke partner van de gemeenten, die in veel van de genoemde samenwerkingsverbanden een rol speelt, is de Provincie Noord-Brabant. Veel van de opgaven hebben raakvlakken naar aangrenzende en hogere bestuursniveaus. Een harde grens is zelden te trekken. De provincie neemt daarbij verschillende rollen in. Afhankelijk van de opgave is de provincie bijvoorbeeld initiatiefnemer, adviseur, bemiddelaar, deelnemer of opdrachtgever. De provincie fungeert in sommige gevallen ook als tussenschakel voor het Rijk, bijvoorbeeld waar het gaat om landelijke doelstellingen of financieringsmogelijkheden.

Smartwayz.nl

Een bijzonder samenwerkingsverband is Smartwayz. Hierin werken de provincies Noord-Brabant en Limburg, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat en diverse gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen samen. Ook Stichting Brainport speelt hier een belangrijke rol. Het doel is gezamenlijk het slimste mobiliteitssysteem van Nederland te realiseren.

Omgevingsdagen Zuidoost-Brabant

Dit overleg kent zijn oorsprong in art. 6.4 van de omgevingsverordening Noord-Brabant. Ten minste twee keer per jaar is er een regionaal omgevingsoverleg (Omgevingsdag) met als doel te komen tot samenhangende afspraken over klimaatadaptatie, energietransitie, duurzame verstedelijking en bereikbaarheid, een duurzame concurrerende economie en zorgvuldig ruimtegebruik. Dit vindt plaats op het schaalniveau van Zuidoost-Brabant tussen de 21 gemeenten, beide waterschappen (de Dommel en Aa en Maas) en provincie Noord-Brabant. De Omgevingsagenda Zuidoost-Brabant, en de voortgangsrapportages daarbij, zijn leidend bij de verdere uitwerking en bespreking van de opgaven. Daarnaast heeft de Omgevingsdag als functie om, via de ontwikkelateliers, nieuwe opgaven in relatie tot de Omgevingsagenda te verkennen. De deelnemers aan dit overleg hanteren een zorgvuldige en transparante werkwijze gericht op samenwerken en het maken van afspraken over de ontwikkeling en uitvoering van een integraal omgevingsbeleid.

Samenwerking in NOVEX-gebied De Peel

Het NOVEX-gebied en beleid van het Rijk is een aanpak voor gebieden waar nationale opgaven in het fysieke domein dusdanig stapelen dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is. De Peel is een van deze gebieden en ligt in de provincies Limburg en Noord-Brabant. In de gebiedsaanpak werken de twee provincies, vier regio's, de waterschappen Limburg en Aa & Maas en meerdere ministeries samen. Dat deden ze al in het programma Vitaal Platteland en de regiodeals. In de Peel komen veel opgaven samen, die elkaar beïnvloeden en ruimte vragen. Het landelijk gebied heeft daarnaast een belangrijke functie voor de inwoners van het stedelijk gebied.

Samenwerking in NOVEX-gebied Stedelijk Brabant

Het Stedelijk Gebied Eindhoven maakt deel uit van het NOVEX-gebied Stedelijk Brabant. Eén van de zeven regio's hoge verstedelijkingsdruk waar Rijk en regio samen verstedelijkingsstrategieën voor hebben opgesteld. Deze strategie wordt uitgewerkt in verstedelijkingsakkoorden voor de stedelijke regio's, zoals Eindhoven-Helmond. De regio's zijn zelf aan zet voor de akkoorden. De verstedelijkingstrategie vraagt besluitvorming van Rijk, provincie, waterschappen en gemeenten als het gaat om inzet van middelen en beleid. Besluitvorming gaat via het bestuurlijk overleg van Brabantstad naar de tafels met het Rijk: het BO-MIRT en/of het BO-Leefomgeving. Aandachtpunt is de verbinding tussen de stedelijke regio en de omliggende landelijke regio. Hiervoor is de regionale Ontwikkelstrategie voor onze regio van belang.

metropoolregioeindhoven.nl

METROPOOL
REGIO
EINDHOVEN